

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Meld. St. 14

(2020–2021)

Melding til Stortinget

Perspektivmeldingen 2021

Lagt frem av Fin.dep. 12/2-2021

Vedtatt av Stortinget 11/5-2021

DEFINISJON

- Perspektivmeldingen er en stortingsmelding som legges frem av Finansdepartementet hvert fjerde år.
- Her presenteres fremtidens utfordringer for landet og regjeringen og hvordan man planlegger å møte disse
- Perspektivmeldingen drøfter viktige utfordringer og valgmuligheter for norsk økonomi og offentlige finanser de neste 50 år

INNHALDSFORTEGNELSE

1. En ny virkelighet krever langsiktige og bevisste prioriteringer
2. Internasjonale utviklingstrekk
3. Velstand, vekst og produktivitet
4. Høy arbeidsinnsats sikrer verdiskaping og velferd
5. Muligheter og levevilkår
6. Grønn fremtid

INNHALDSFORTEGNELSE, forts.

- 7. Redusert handlingsrom i statsbudsjettene
- 8. Strategier for bærekraftige offentlige finanser
- 9. Styrket kompetanse – inkludere flere i arbeidslivet
- 10. En innovativ og effektiv offentlig sektor
- 11. Bærekraftige velferdsordninger
- 12. Gode investeringer gir oss mer velferd

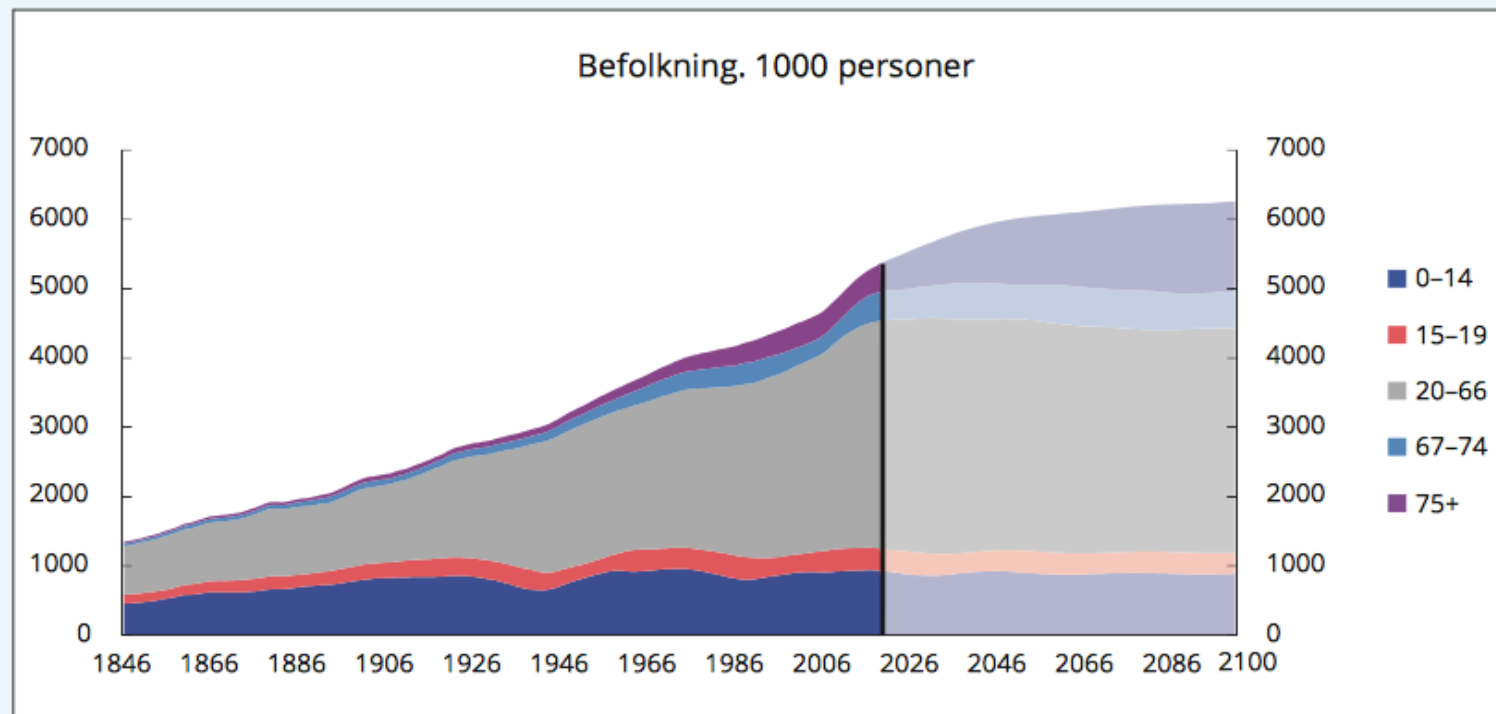
UTFORDRINGER

- Aldrende befolkning
- Færre yrkesaktive bak hver pensjonist
- Økte utgifter til pensjon, helse og omsorg
- For stor andel av yrkesaktiv befolkning er på uføretrygd
- For høyt sykefravær

Boks 7.4 Befolkningsfremskrivninger

I Statistisk sentralbyrås befolkningsfremskrivninger fra juni 2020 anslås folkemengden i hovedalternativet å øke fra 5,4 millioner ved utgangen av 2019 til 6,1 millioner i 2060, se figur 7.8. Det

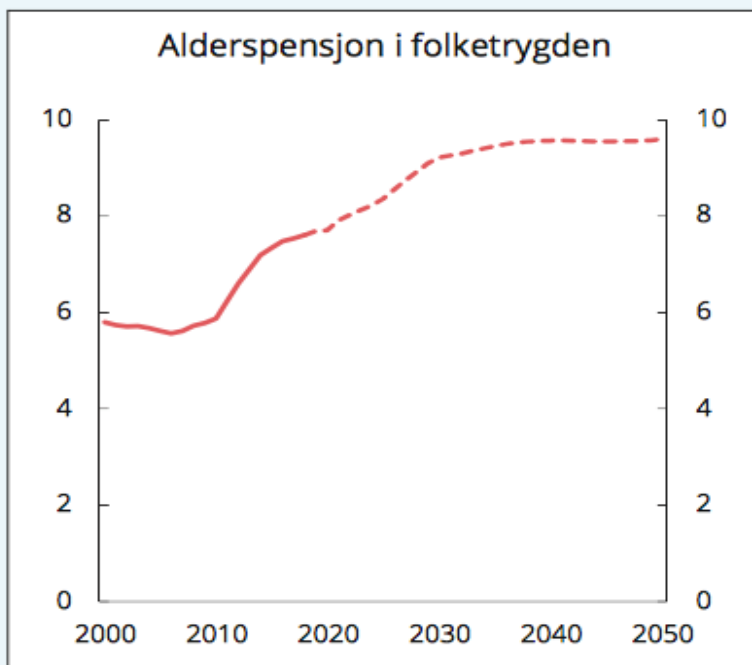
nye anslaget for befolkningen i 2060 er vel 6 pst. lavere enn tilsvarende anslag fra 2018 og 13 pst. lavere enn anslaget i 2016.

Figur 7.8 Befolkningen fordelt på aldersgrupper. 1846–2100. 1 000 personer

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Boks 7.3 Virkninger av pensjonsreformen

Figur 7.5 Utviklingen i alderspensjon i folketrygden. Prosent av trend-BNP for Fastlands-Norge

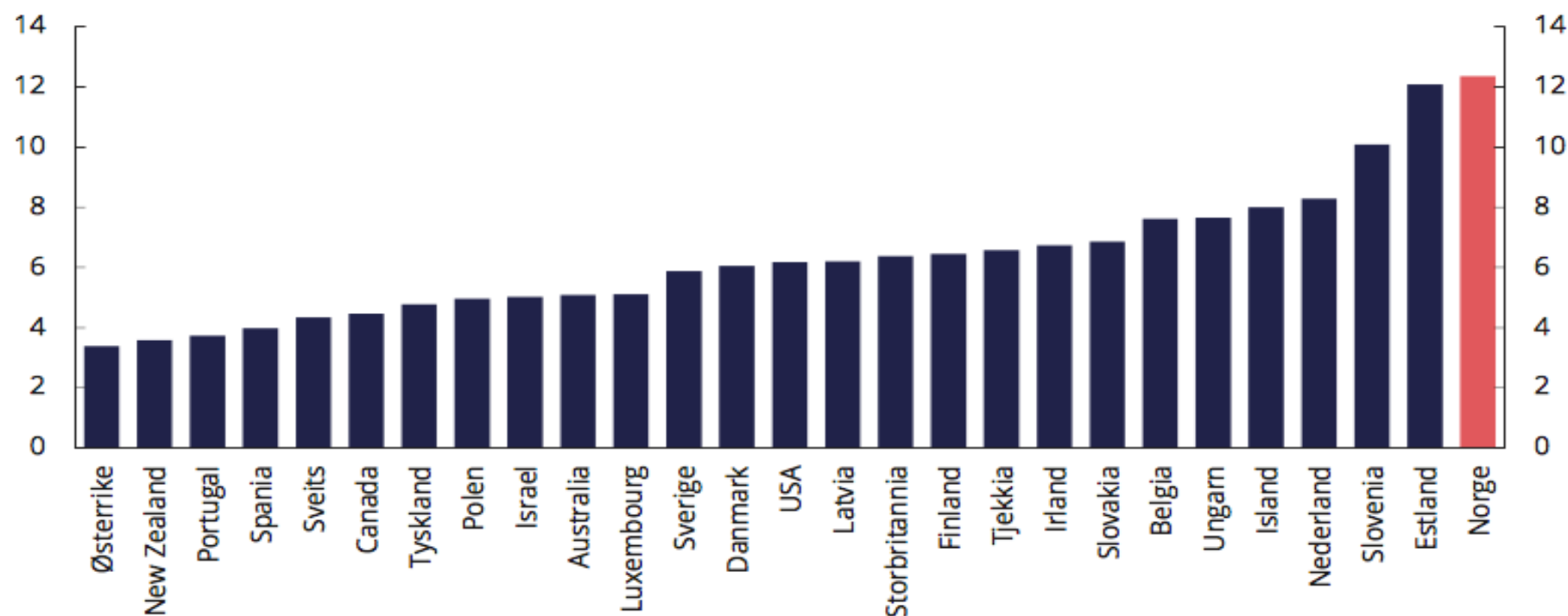
Kilde: Finansdepartementet.

- Pensjonsreformen er basert på:
- **Fleksibelt uttak:** Adgang til uttak av alderspensjon fra 62 år.
 - **Levealdersjustering:** Alderspensjonen blir justert etter forventet levealder for hvert årskull. Så lenge levealderen øker, må hvert årskull jobbe lenger for å oppnå samme pensjon som eldre årskull.
 - **Endret indeksering:** Løpende pensjoner reguleres svakere enn gjennomsnittlig lønnsvekst.

Figur 4.14 Andel mottakere av helserelaterte trygdeordninger og antall sykefraværskdager per fulltidsansatt.

Panel A. Helserelaterte trygdeordninger inkluderer uføretrygd og arbeidsavklaringspenger for Norge.

A. Mottakere av helserelaterte ytelser, prosent av befolkningen 20–64 år, 2017 eller seneste år

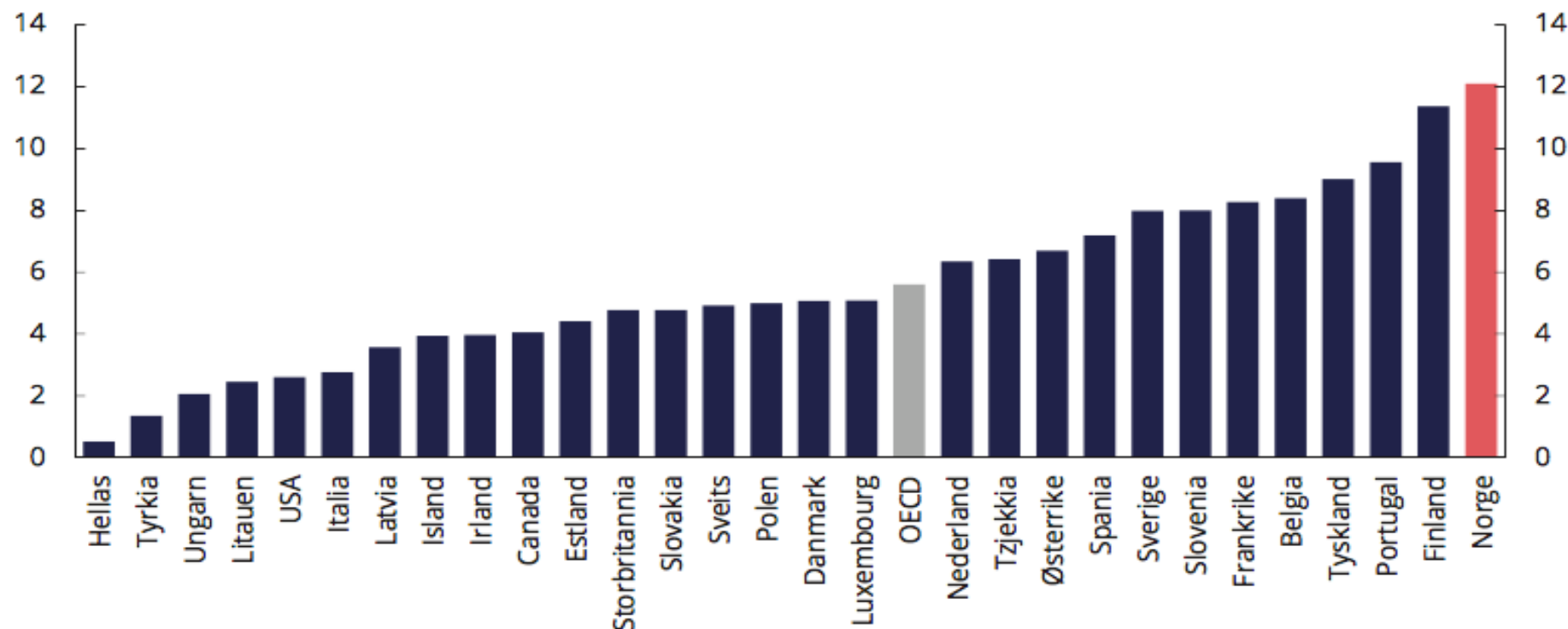

Figur 4.14 Andel mottakere av helserelaterte trygdeordninger og antall sykefraværskdager per fulltidsansatt.

Panel B. Antall sykefraværskdager er basert på tall fra AKU som måler om intervjuobjektene var borte fra jobben deler av eller hele referanseuken grunnet sykdom eller skade. Tallene i figuren er ikke korrigert for at AKU-tall som regel undervurderer sykefraværet sammenlignet med administrative data. Nivået på sykefraværskdage avviket dermed fra tallene OECD bruker i sin landrapport om Norge (OECD Economic Survey – Norway 2019), der OECD gjør slike korrigeringer.

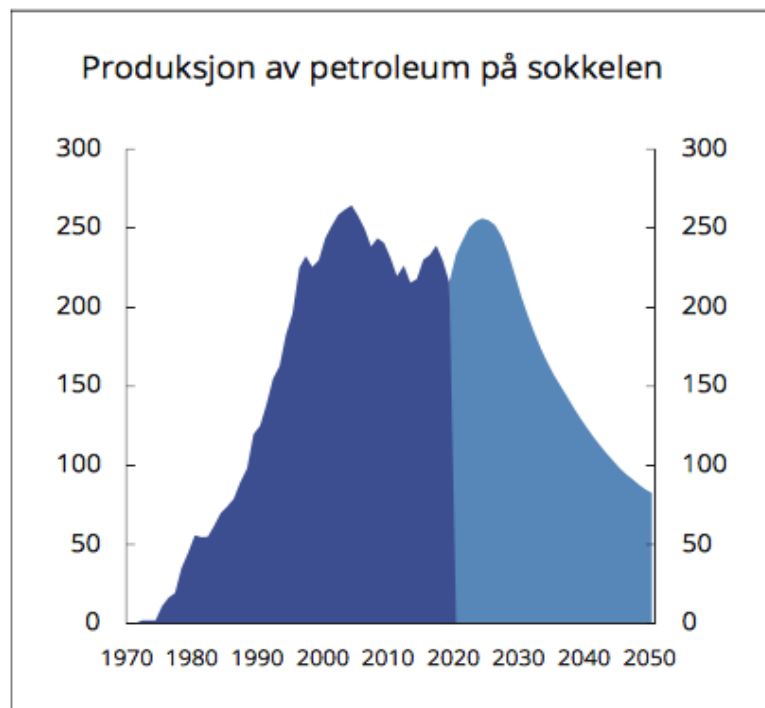
Kilde: OECD.

B. Antall sykefraværskdager per fulltidsansatt, årlig gjennomsnitt, 2018

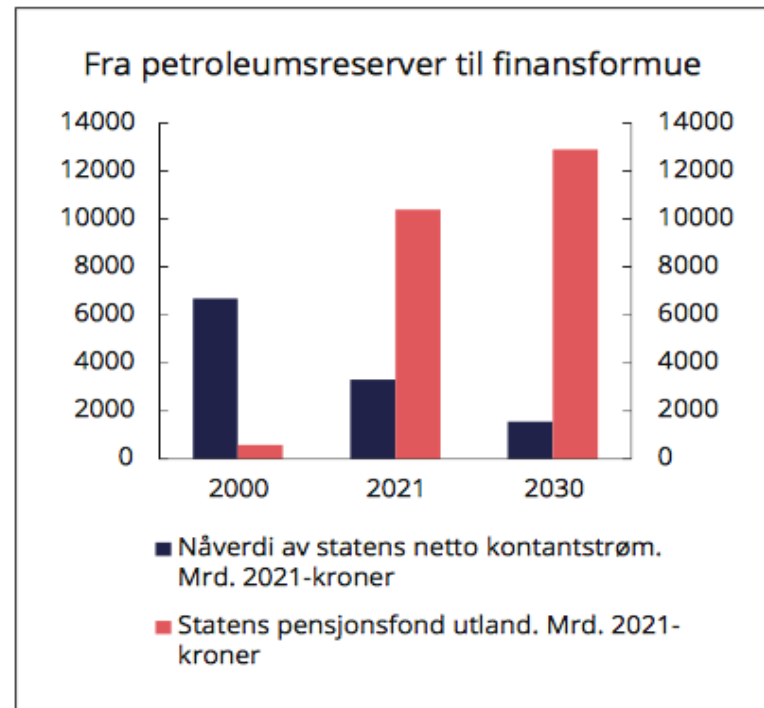
UTFORDRINGER, forts.

- Oljenæringen vil ikke være like sterk motor i økonomien fremover
- Betydelig nedgang i oljeinntektene som forventes å være halvert i 2050
- Statens utgifter går opp uten at inntektene øker like mye
- Lavere økning i skatter og avgifter enn økning i utgiftene i statsbudsjettet

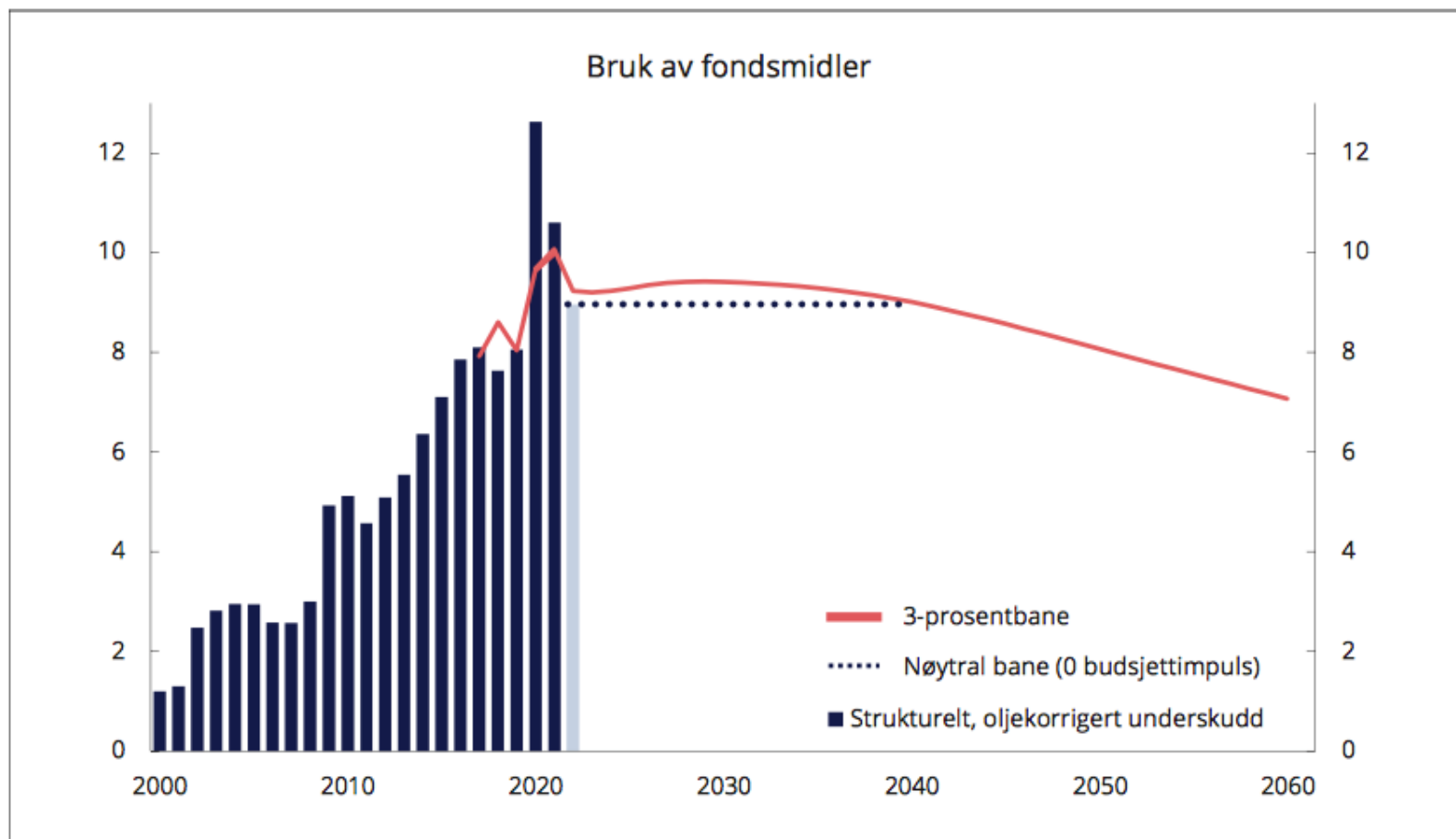
Figur 3.10 Produksjon og anslått framtidig produksjon av petroleum på norsk sokkel. Mill. Sm³ o.e

Kilder: Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet og Finansdepartementet.

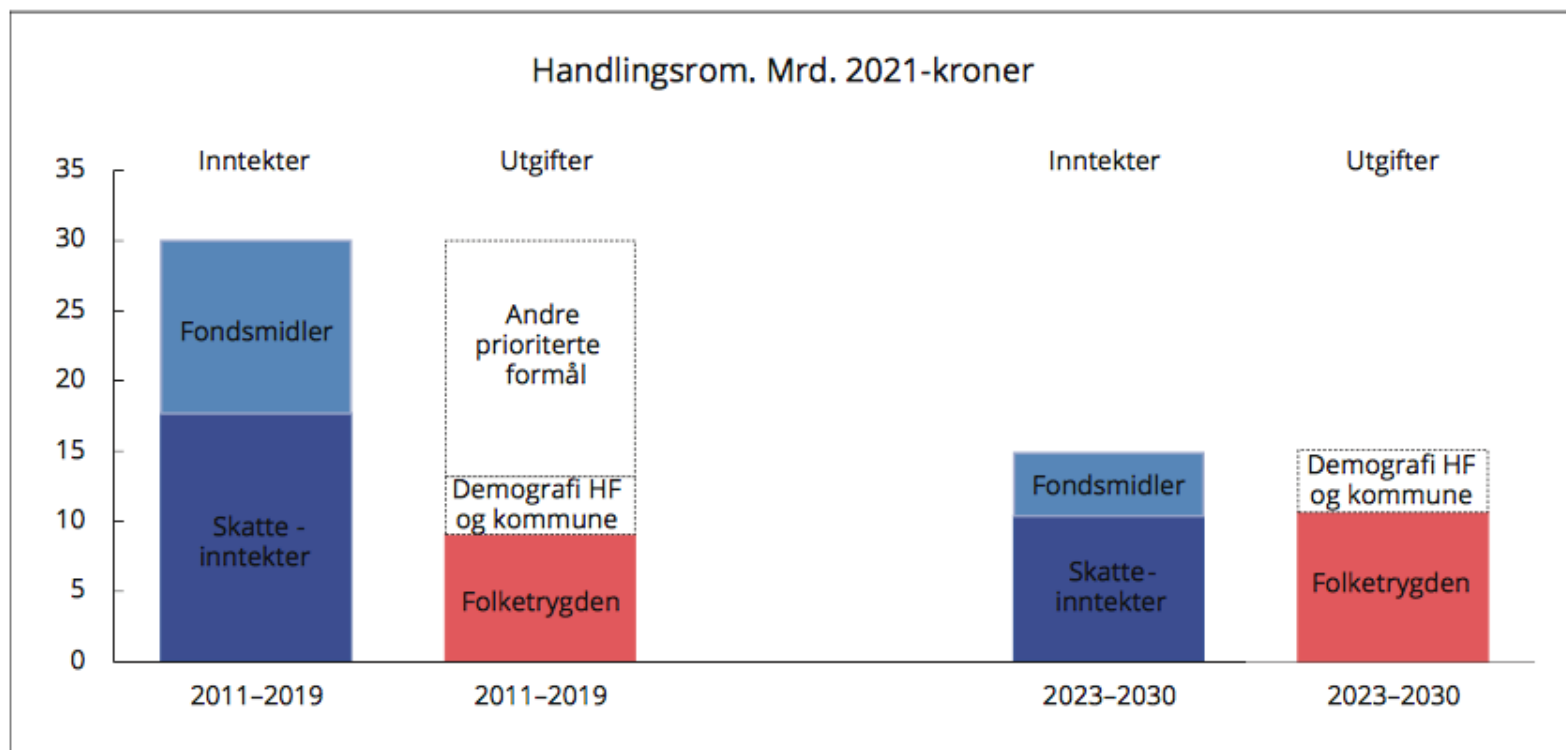
Figur 3.11 Nåverdi av statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten i fremtiden og verdien på Statens pensjonsfond utland på ulike tidspunkt. Mrd. 2020-kroner

Kilde: Finansdepartementet.

Figur 7.2 Strukturelt oljekorrigert underskudd og forventet realavkastning i Statens pensjonfond utland med en gjennomsnittlig impuls på 0,0–0,1 pst. Prosent av BNP for Fastlands-Norge

Kilde: Finansdepartementet.

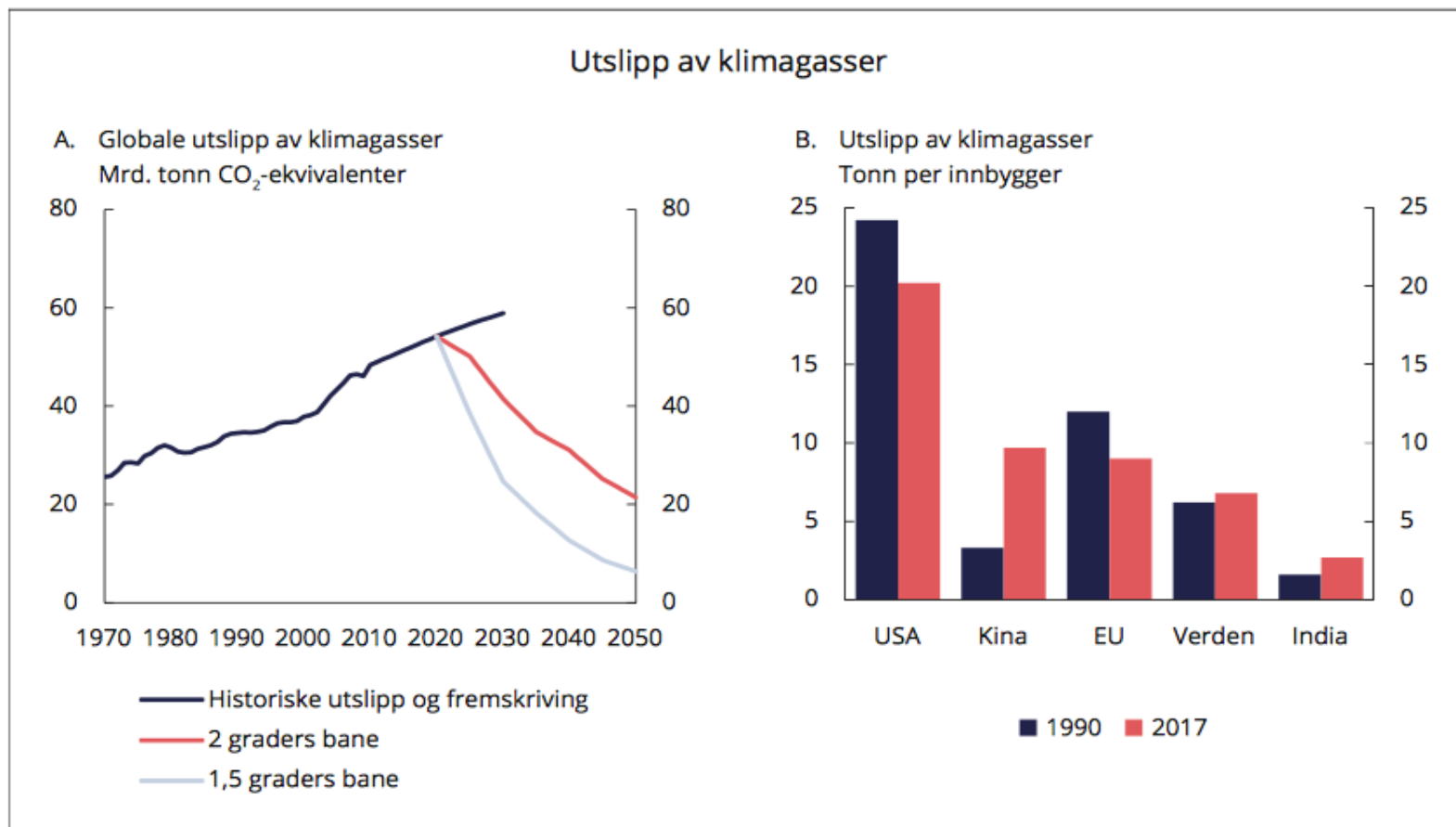
Figur 7.7 Anslått årlig vekst i strukturelle skatte- og avgiftsinntekter¹, vekst i bruk av olje- og fondsinntekter, folketrygden og demografidrevne kostnader i helseforetakene og kommunesektoren. Mrd. 2021-kroner

¹ I figuren er midtpunktet mellom fondsinntekter på 3–6 mrd. kroner tilsvarende 4,5 mrd. kroner lagt til grunn.

Kilde: Finansdepartementet.

UFORDRINGER, forts.

- Vi skal gjennomføre et grønt skifte
- Klimaendringer
- En ambisøs klima – og miljøpolitikk
- Håndtering av klimarisikoen
- Vi må bevare naturen rundt oss

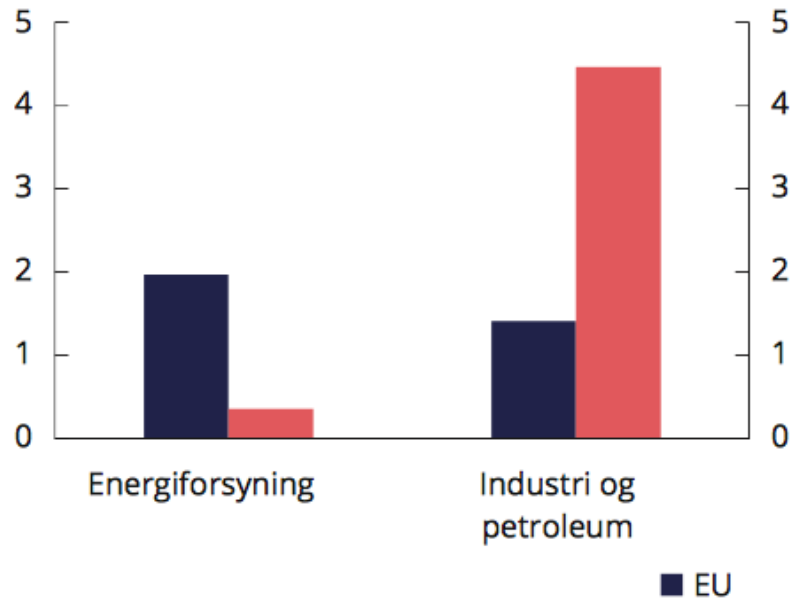

Figur 6.1 Utslipp av klimagasser

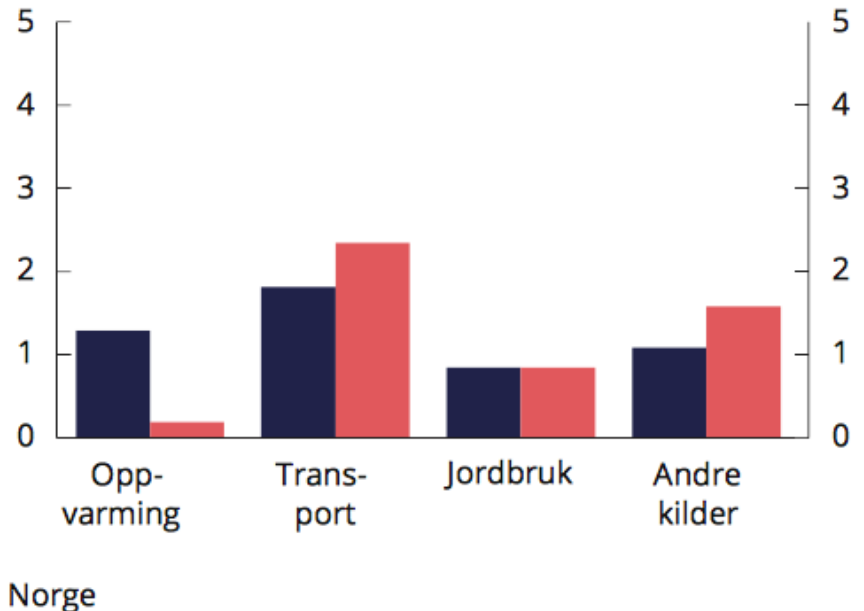
Kilder: UNEP og Finansdepartementet.

Utslipp av klimagasser. Tonn per person

A. Kvotepliktige utslipp

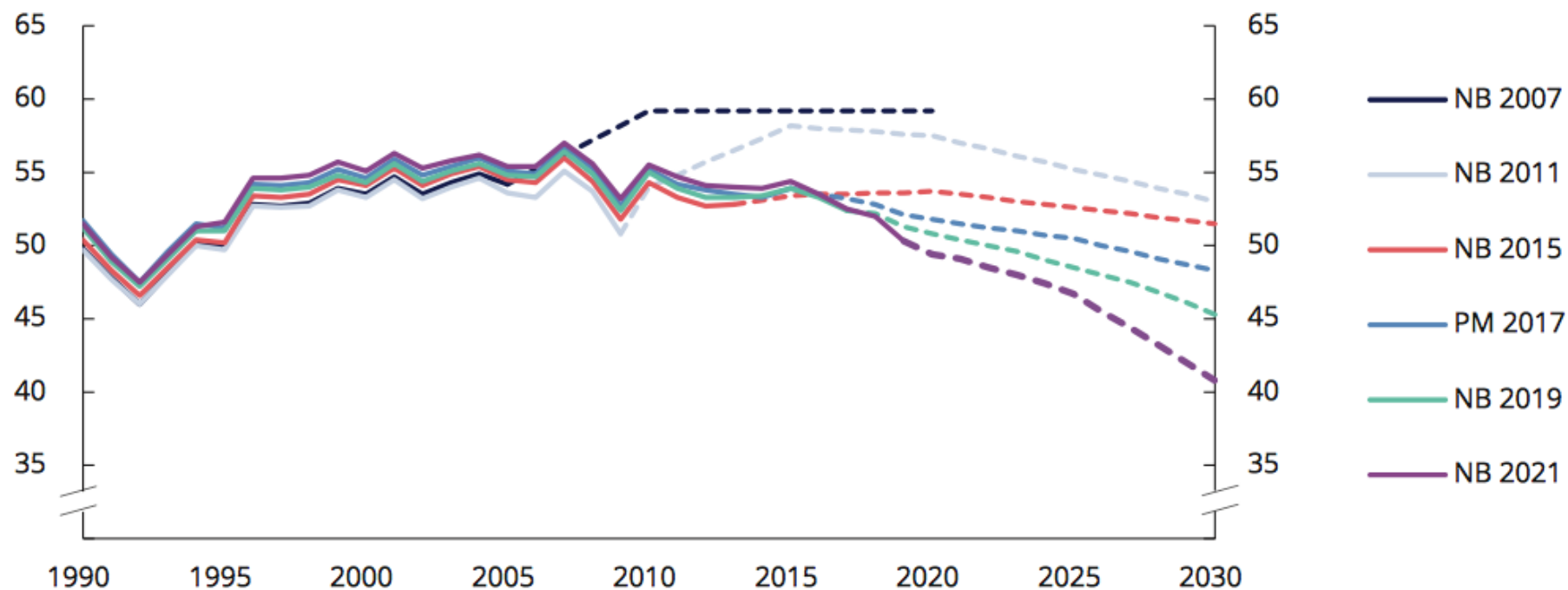
B. Ikke-kvotepliktige utslipp

Figur 6.3 Utslipp av klimagasser fordelt på sektorer i 2017. Tonn per person.

Kilder: Det europeiske miljøbyrået og Finansdepartementet.

Historiske utslipp¹ og fremskrivninger av norske utslipp av klimagasser på ulike tidspunkt

Figur 6.6 Historiske utslipp¹ og fremskrivninger av norske utslipp av klimagasser på ulike tidspunkt (mill. tonn CO₂-ekvivalenter)

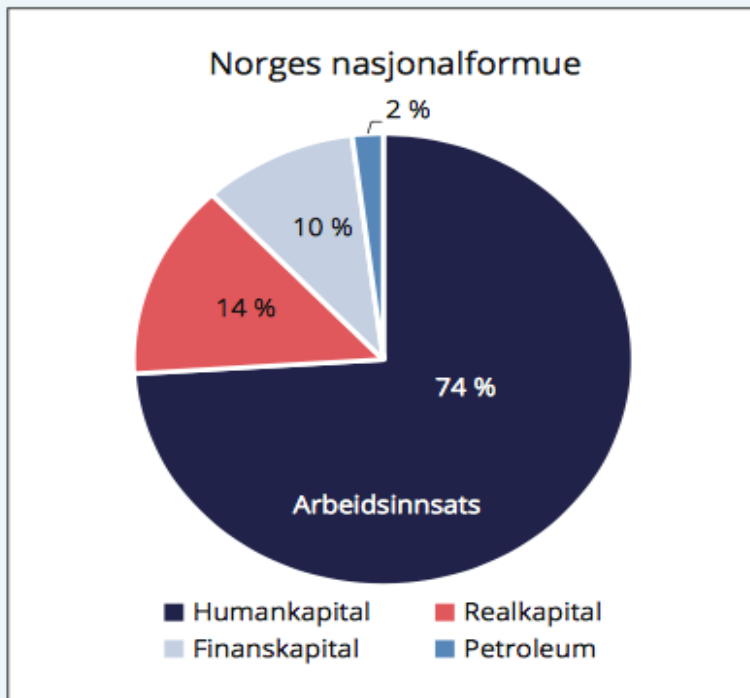
¹ Variasjoner i de historiske utslippene skyldes metodeendringer og ny kunnskap om utslippene, f.eks. nye GWP-verdier.

Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

UTFORDRINGER, forts.

- Få flere i arbeid
- Økt sysselsetting
- Unge tidligere i arbeid
- Fra deltid til heltid
- Flere eldre i arbeid

Boks 3.5 Nasjonalformuen

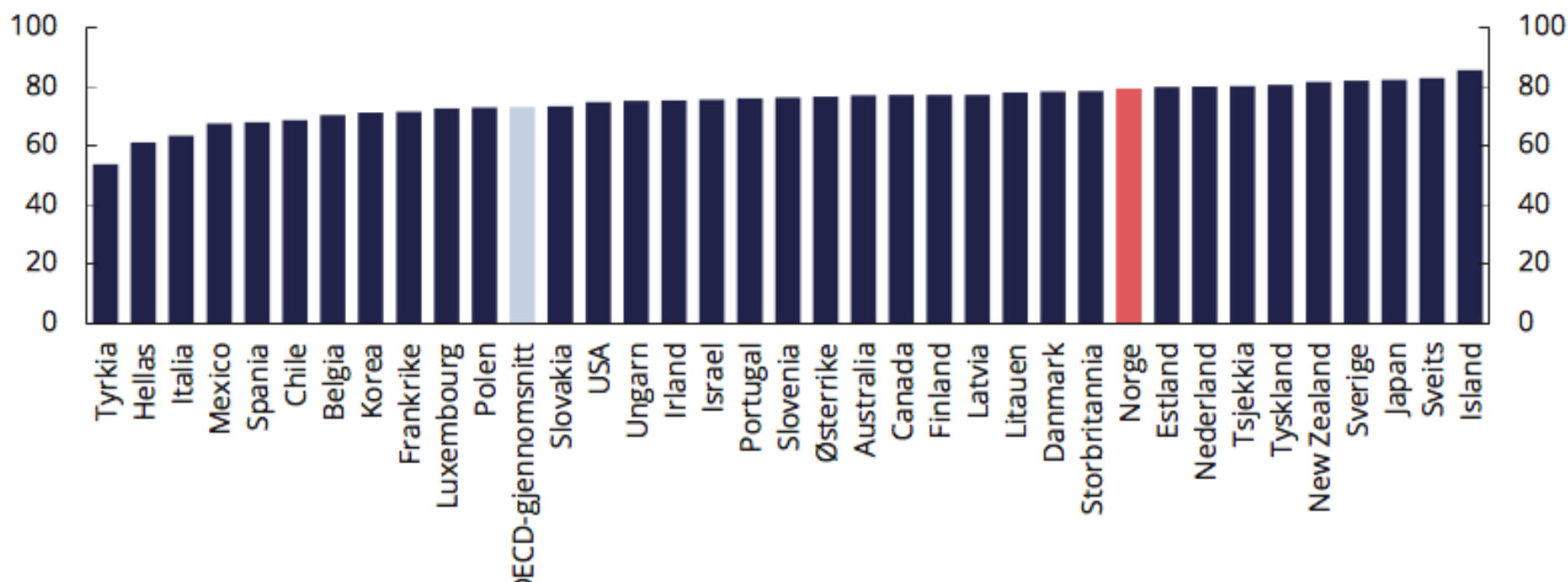
Figur 3.12 Netto nasjonalformue 2021. Prosent

Kilde: Finansdepartementet.

Nasjonalformuen gjenspeiler nåverdien av landets fremtidige inntekter. I nasjonalformuen inngår verdien av arbeidsinnsats, realkapital, finanskapital og merverdien (ressursrenten) av gjenværende petroleumsressurser. Den viktigste delen av nasjonalformuen er nåverdien av fremtidig arbeidsinnsats, som anslås å utgjøre om lag 74 pst., se figur 3.12. Realkapitalen og finanskapitalen står for henholdsvis 14 og 10 pst. Norges finanskapital er netto fordringer overfor utlandet, med Statens pensjonsfond som største komponent. Merverdien av gjenværende petroleumsressurser utgjør knapt 2 pst. av nasjonalformuen.¹

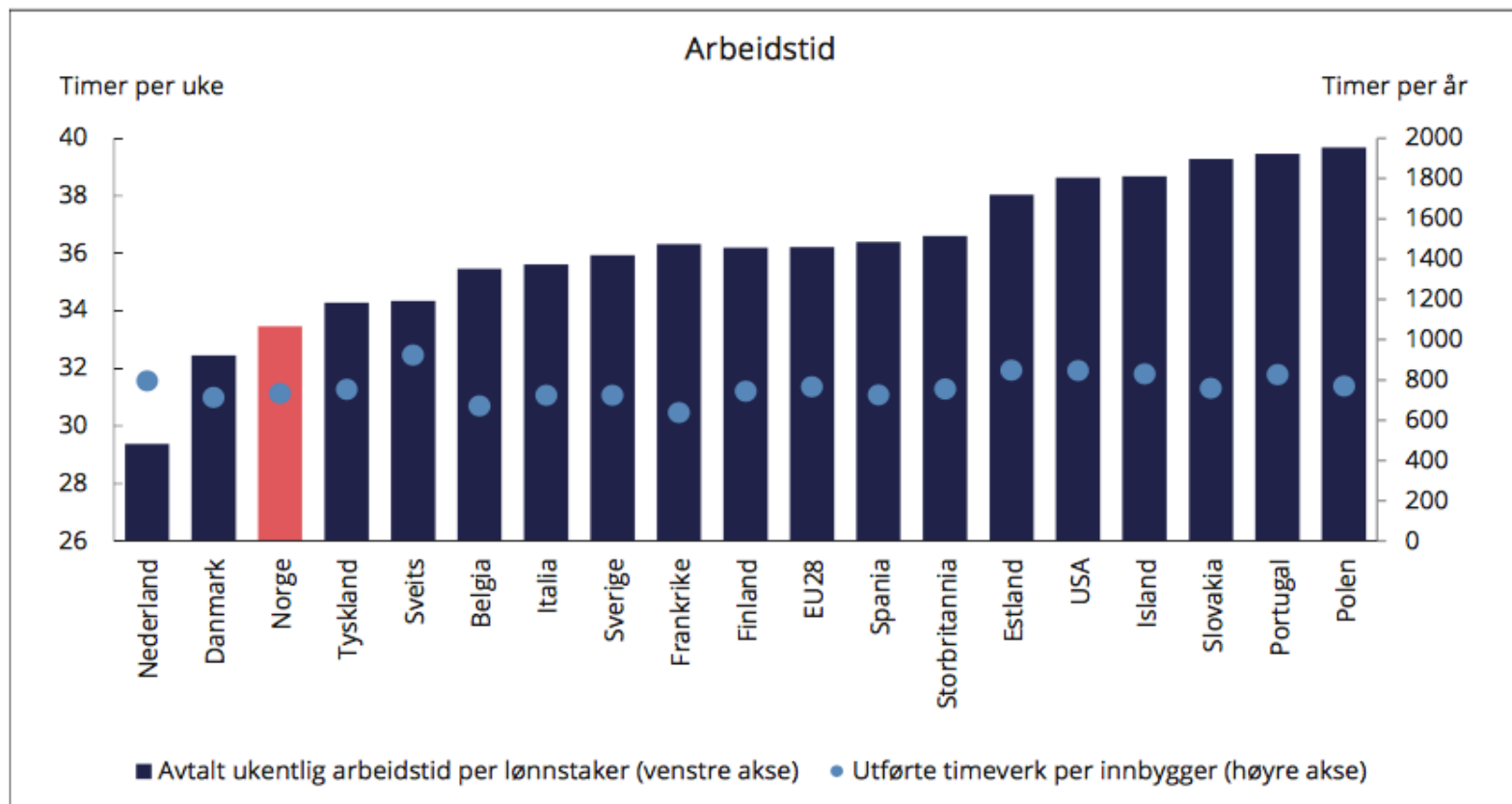
Sysseissetting i Norge og internasjonalt

A. Sysseissettingsandeler 20–64 år. 2019

Figur 4.10 Sysseissettingsandeler i aldersgruppen 20–64 år i OECD-land. 1995–2019. Prosent

Kilde: OECD.

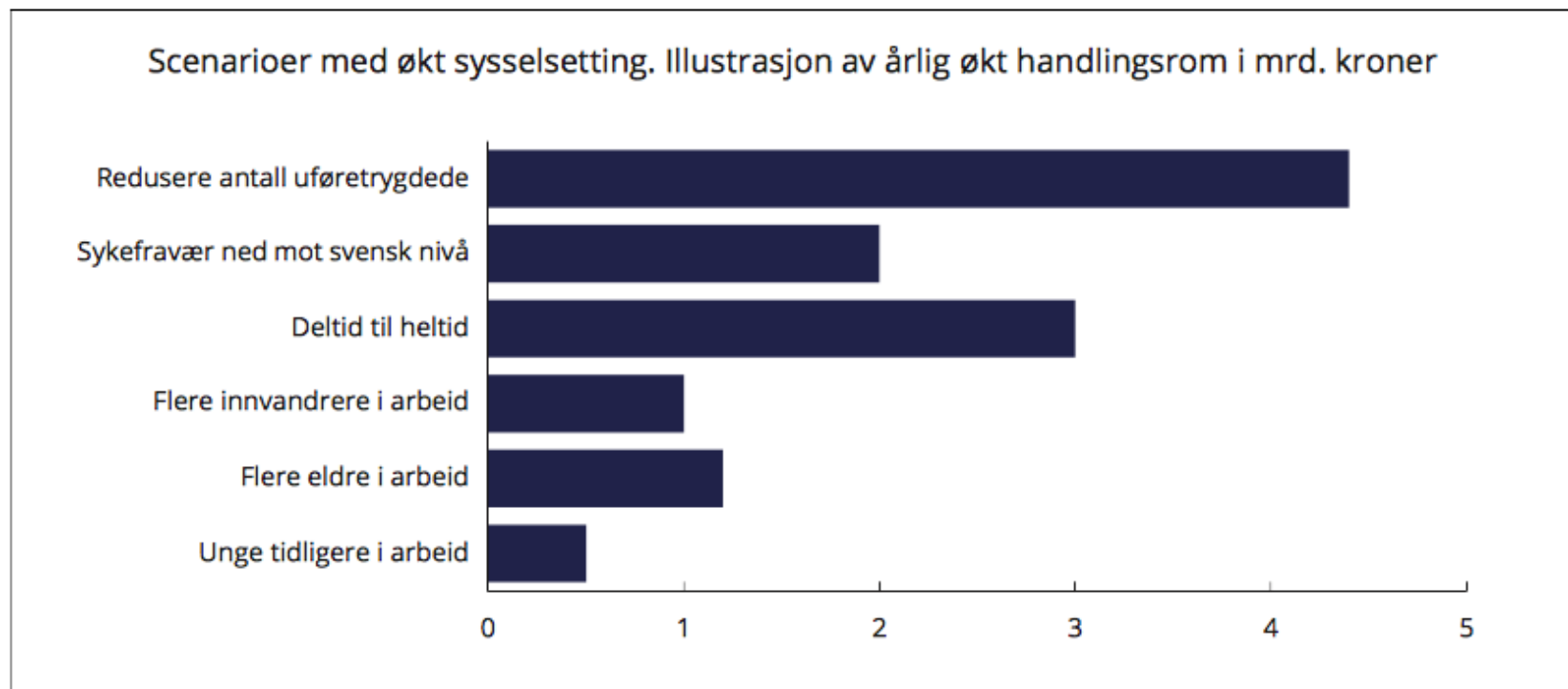

Figur 4.12 Avtalt ukentlig arbeidstid i timer per arbeidstaker og utførte timeverk per innbygger per år, utvalgte OECD-land. 2019¹

¹ Begge kjønn. Avtalt ukentlig arbeidstid er basert på tall oppgitt i AKU og omfatter lønnstakere (heltids- og deltidsansatte), men ikke selvstendige.

Kilde: OECD.

8.3.1 Økt sysselsetting

Figur 8.2 Scenarioer med økt sysselsetting. Illustrasjon av årlig økt handlingsrom i perioden 2022–2031. Mrd. 2021-kroner.

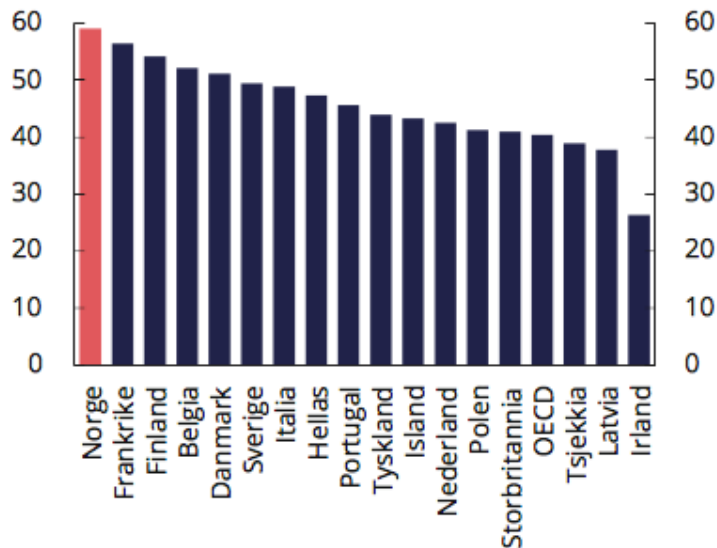
Kilde: Finansdepartementet.

UTFORDRINGER, forts.

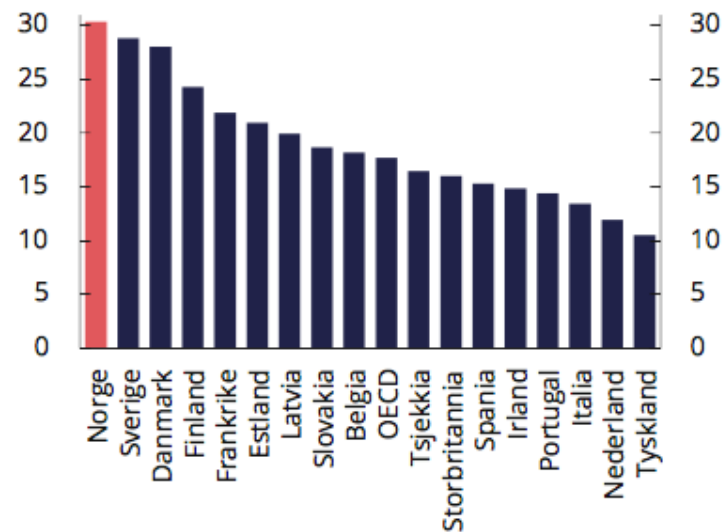
- En effektiv og fremtidsrettet offentlig sektor

Ressursbruk i offentlig sektor i OECD-land

A. Offentlige utgifter som andel av BNP¹

B. Andel sysselsatte i offentlig sektor

Figur 10.1 Ressursbruk i offentlig sektor i OECD-land. Prosent. 2018.

¹ Norge: Fastlandsøkonomien.

Kilde: OECD Government at a Glance 2019 og Nasjonalbudsjettet 2020.

UTFORDRINGER, forts.

- Avhengig av internasjonalt samarbeid

Strategier overfor utlandet

- Oppfølging av bærekraftmålene
- Forutsigbart samarbeid i tråd med internasjonalt regelverk
- Arbeide for å bevare og åpne markeder internasjonalt
- Tett samarbeid med nære handelspartnere og allierte
- Gode betingelser for fremme av teknologi og samfunnssikkerhet
- En restriktiv, rettssikker og ansvarlig innvandringspolitikk

Strategier for økonomisk vekst

- En forutsigbar økonomisk politikk og et effektivt og vekstfremmende skattesystem
- En langsiktig bærekraftig finanspolitikk i tråd med handlingsregelen
- Et seriøst og trygt arbeidsliv med god omstillingsevne
- En stor og kompetent arbeidsstyrke og lære hele livet
- Investeringer i vei og bane
- Effektiv konkurranse, en åpen økonomi
- En næringspolitikk for størst mulig samlet verdiskapning

Strategier for høy arbeidsinnsats og et velfungerende arbeidsmarked

- Sikre høy sysselsetting og lav arbeidsledighet over tid gjennom en forutsigbar økonomisk politikk
- Bevare et omstillingsdyktig arbeidsliv
- Riktig og høy kompetanse
- Gjennomsnittlig arbeidstid må holdes oppe
- Ufrivillig deltid skal bekjempes
- Et seriøst og trygt arbeidsliv

Strategier for et samfunn med små forskjeller og muligheter for alle

- Tidlig innsats som metode
- Flere må fullføre og bestå videregående opplæring
- Lære hele livet
- Høy sysselsetting og lav ledighet
- Vellykket integrering
- Utjevning av sosiale helseforskjeller
- Et godt og effektivt skattesystem
- Et velfungerende trygdesystem

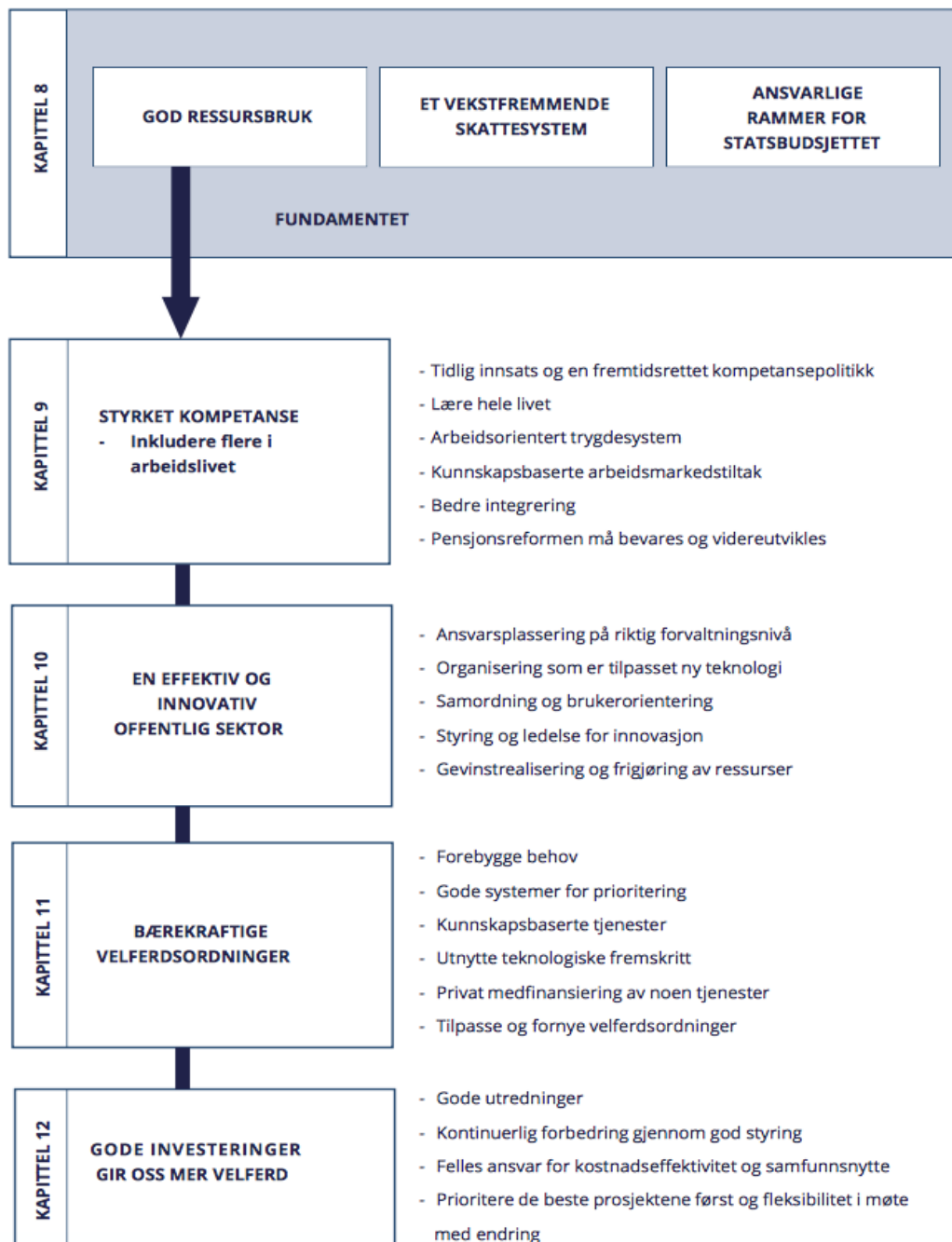
Strategier for å sikre en grønn fremtid

- Internasjonalt samarbeid på klimamål
- Et lavutslippssamfunn, ikke et lavinntektssamfunn
- Forurensere betaler
- Effektive virkemidler, støtte til teknologi utvik.
- Håndtering av klimarisiko
- Støtte til teknologiutvikling
- Redusert forurensning, globale effekter
- Beskytte havet

Strategier for en ansvarlig finanspolitikk

- Den offentlige pengebruk tilpasses situasjonen i norsk økonomi i tråd med handlingsregelen for finanspolitikken
- Bruk av fondsmidler bør som regel holdes uendret eller strammes inn når det går godt i norsk økonomi
- Vi må skape mer og inkludere flere
- Når veksten i statens inntekter reduseres, må utgiftsveksten også tilpasses
- Et vekstfremmende skattesystem
- Ansvarlig rammer for statsbudsjettet

Regjeringens strategier for bærekraftige statsfinanser

Strategier for økt sysselsetting og inkludere flere i arbeidslivet

- Lære hel livet
- Tidlig innsats og en fremtidsrettet kompetansepolitikk
- Arbeidsorientert trygdesystem
- Kunnskapsbaserte arbeidsmarkedstiltak
- Bedre integrering
- Pensjonsreformen må bevares og videreutvikles

Strategier for en innovativ og effektiv offentlig sektor

- Ansvarsplassering på riktig forvaltningsnivå i offentlig sektor
- Organisering som er tilpasset ny teknologi og endrede arbeidsformer
- Samordning av arbeidet med digitalisering
- Styring og ledelse for innovasjon
- Gevinstrealisering og frigjøring av ressurser
- Kontinuerlig forbedring gjennom god styring
- Prioritere de beste prosjektene først og fleksibilitet i møte med endringer
- Felles ansvar for kostnadseffektivitet og samfunnsnytte

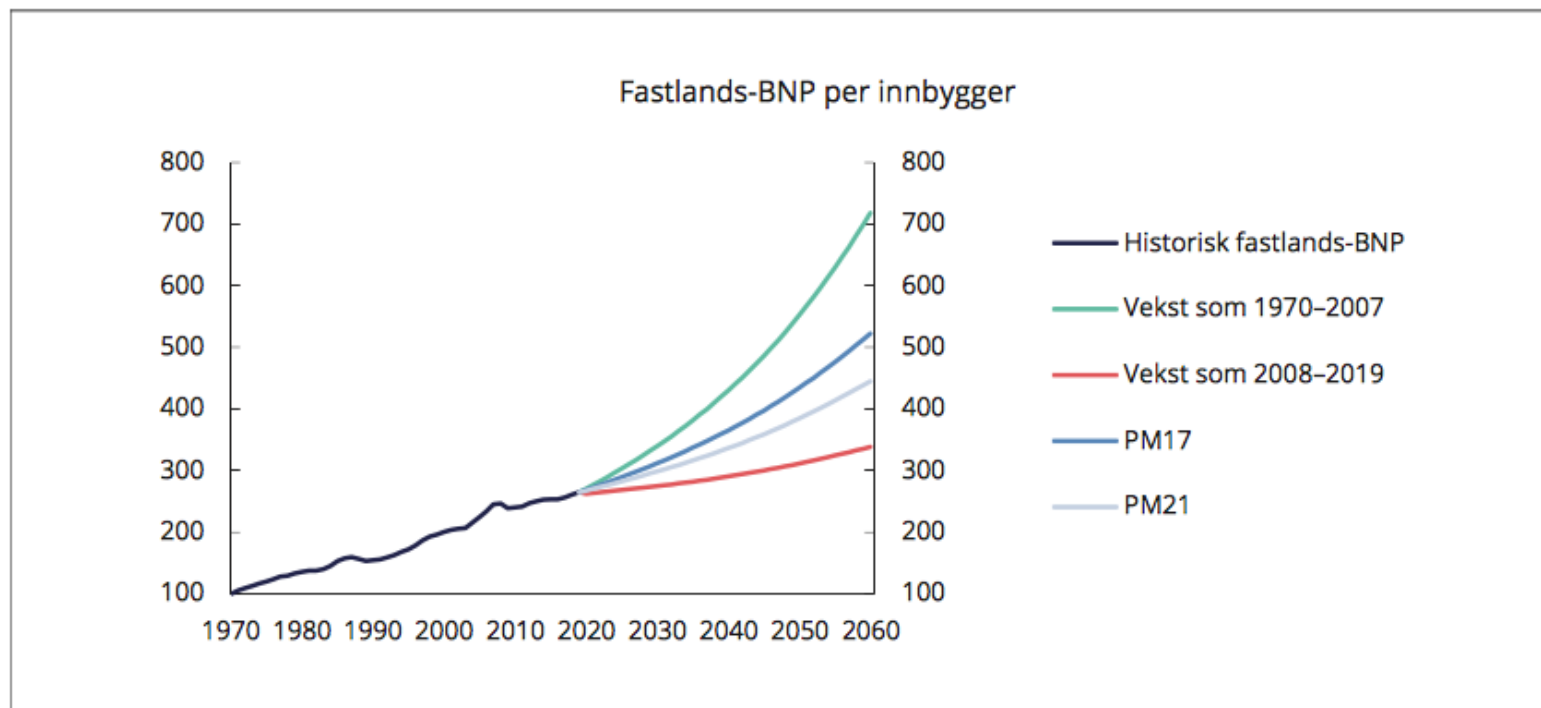
Strategier for bærekraftige velferdsordninger

- Gode systemer for prioriteringer
- Forbygge og tilrettelegge
- Kunnskapsbaserte ordninger og tjenester
- Utnytte teknologiske fremskritt
- Privat medfinansiering av noen tjenester
- Tilpasse og fornye velferdsordninger

NYE FAKTA I 2021/2022

- Ny regjering høsten 2021.
- Hurdalsplattformen og vanlige folks tur
- Strømkrise vinteren 2022
- Krigen i Ukraina – mer midler til forsvar
- Behov for hjelp til flyktninger fra Ukraina
- Betydelig økning i bensin/dieselpriiser
- GÅR GODT I NORSK ØKONOMI NÅ
- Stort pris- og lønnpress

3.3.6 Langsiktige fremskrivninger for norsk økonomi

Figur 3.5 Utvikling i fastlands-BNP per innbygger ved ulike produktivitetsvekst i årene fremover. Indeks, 1970=100

Kilder: Finansdepartementet og Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1 Hovedtall for norsk økonomi*Prosentvis volumendring fra året før, der ikke annet er angitt*

	Mrd. kroner ¹		Anslag	
	2021	2021	2022	2023
Privat konsum	1616,9	5,0	10,4	4,4
Offentlig konsum	965,8	3,9	0,1	..
Bruttoinvesteringer i fast kapital	966,4	-0,3	1,4	1,6
Herav: Oljeutvinning og rørtransport	178,4	-2,8	-8,3	0,4
Bedrifter i Fastlands-Norge	353,5	2,2	6,0	2,6
Boliger	210,6	2,6	2,1	2,9
Offentlig forvaltning	221,5	-3,1	1,3	..
Etterspørsel fra Fastlands-Norge ²	3368,4	3,7	5,9	2,8
Eksport	1722,7	4,8	5,6	5,4
Herav: Råolje og naturgass	861,7	2,8	1,9	6,1
Eksport fra Fastlands-Norge	718,6	5,0	8,0	5,9
Import	1206,5	2,0	10,8	4,8
Bruttonasjonalprodukt	4144,1	3,9	3,6	2,9
Herav: Fastlands-Norge	3265,3	4,2	3,6	2,5
Andre nøkkeltall:				
Sysselsetting, vekst i personer		1,2	2,5	0,8
Arbeidsledighetsrate, AKU (nivå)		4,4	3,5	3,4
Arbeidsledighetsrate, registrert (nivå)		3,1	2,1	2,0
Vekst i BNP hos Norges handelspartnere ³		5,2	3,8	2,5